

[DAg] *Salivejar* [Busa N «vejar salivare»] o *salivar* [Lab] o més aviat *ensalivar* [Lab] També deu haver-hi o haver-hi hagut un *eixalivar* (format amb EX-), car en deriva +*asaliba* 'escopinada' Estaon de Cardós, 1934 *Salivació* [Lab] i el duplicat hereditari *salivó* men. (AlcM) que, encara que masc, deu venir d'un antic **salivaó* femení. *Salivera* [Belv, DAg] *Saliveig* *Salivós* [«ple de saliva», Busa-N] +*Salivatori* [Lab. 1840]. *Insalivar*, *insalivació*

Sall, V *saltar* *Sallagó*, V. *sal* *Sallagussa*, V *gallarussa* *Sallar*, V. *saltar* *Sallarda*, V. *cellarda* (CELLA) *Sallent*, *säller*, *sallida*, *sallir*, V. *saltar* *Salm*, V. *psalm* *Salma*, V. *somada* i *samuga* *Salma*, *salmatenc*, V. *sal* *Salmaire*, *salmar*, V. *psalm* *Salmàstic*, *salmàstiga*, *salmastre*, V. *sal*

SALMEDINA, de l'hispano-àrab *sāhib al-madīna* 'cap de policia', compost de *sāhib* 'cap', 'inspector, administrador' i *madīna* 'ciutat'. □ 1ª doc · S XIV; alterat en *almedina* ja S. XIII

Cita de docs. de 1315 i 1412 en DAg Els capítols afegits per Pere el Cerimoniós al *Consolat de Mar*, comencen «Nós En Pere --- als nobles e amats lo procurador nostre general --- e no res menys als veguers e justícies e *salmedines* marítims, e jurats, alcajts, e altres, tots e sengles, batles locals ---» (Cons, ed. Moliné, p. 200)

Tenia més d'institució d'Àragó que del P. Val. ni les altres terres catalanes: «En Çaraguossa / --- / per manament / dels *salmedines*, / quatre madrines / la remirada, / e deposaren --- / no ser prenyada; / fon enforcada / al Mercadal, JRoig (Spill, 3469). També n'havien tingut els moros de Tortosa, i allí tenim testimoni que els pobladors catalans prenent la ç- inicial per la de l'article català vulgar *s*, es (JPSE, que també tingué ç-), usaren aquest mot deglutint sense aqueixa consonant: «si els sarraïns o les sarraïnes de Tortosa, o de sos térmens, çaien en peccat d'a(u)lteri o de luxúria, l'*almedina* no se'n deu entrametre sens volentat del Temple; per ço car aquella cosa no és offissi d'*almedina*: que és renda sabuda ---, e d'aquesta renda tenen-se En R. de Muntcada lo terç, per rahon de l'*almedina* ---», doc. tortosí de la 1.ª meitat del S. XIII (MiretS, Congr LI Cat., 526).

En àrab vulgar sovint es pronunciava poc o gens la -b final, sobretot en compostos com aquest o els en *bāb*- 'porta de ---'. Això fa que es trobi també *çalmedina* (en docs arag i ja se cita en uns Costums de Bna); és la forma que es contragué en *çalmedina*; altres vegades hi ha *çalvalmedina* en textos arag i castellans; veg. bibliografia i detalls en l'article ZABALMEDINA del DCEC; i allí també altres compostos de *sāhib* en àrab i en arag-cast: *çabacequia*, *çabaçoque* etc.

En especial *çabacequia*, que és el més important per a nosaltres, car fou també usat en català, +*savassèquia* (o *çavacèquia*), de l'àr. *sāhib as-sāqīya*, 'guarda-sèquies' o 'amo d'una sèquia': Pere el Catòlic aprovava l'any 1213 la compra de la sèquia de Segrià, efectuada per la

ciutat de Lleida a «Pere Ramon çavasequia» (BABL IV, 102) Hi ha una ordenació sobre «riegos, su orden, y obligaciones del çavacequia» de la Torre del Comte, de 1503 (Bol Hí Geogr B-Ar III, 158) En aragonès s'ésmenten ja «las çavacequias» 'els guarda-sèquies', en l'any 1106, però és en una falsificació del S. XIII (*Est E Med Cor Ar* III, 507)

DERIV · *Salmedinat*

¹⁰ *Salmeyg*, *salmeyare*, *salmeyar*, V *psalm* *Salmenc*, V. *sal* *Salmella* (corregiu la mala accentuació *Salmellà* en AlcM) *Salmer*, V *somada* *Salmerenc*, probablement alteració de *salmatenc* usat irònicament, amb -r- per influència de *amerat* o *abeurat* *Salmes*, *salmetes*, V. *somada* *Salmi*, abreujament del fr *salmigondis* [mj S XVI, també *salmus*, S XVIII] *Salmires* sembla mal llegit per *salmutre(s)* (cf., però, les variants de *salmorra* SAL i DECH, n. 9) *Salmista*, V. *psalm* *Salmutre*, V. *salmutre* (SAL)

SALMÓ, del ll. SALMO, -ŌNIS, id □ 1ª doc · Llull (AlcM). També figura en la tradició lexicogràfica, des de Busa-N. i OPou (*ThPu*, 65) En llatí sembla que era mot d'origen cèltic, parent de *sālār* 'truita', usat en llatí per gallo-romans (des d'Ausoni) parlant del Mosella, el qual deu entrar en la formació de SALARODŪNUM, d'on el *Salardú* de la vall d'Aran, pròpiament 'el fort de les truites', que pocs llocs hi ha on se'n pesquin tantes (cf. Holder, *Altcelt Sprachschatz* II, 1299, 1316-17, i DCEC/DECH s. v.).

DERIV · *Salmonat* o *assalmonat* *Salmòndis*.

Salmòdia, *salmodiador*, *salmodiar*, V. *psalm* *Salmonat*, *salmòndis*, V. *salmó* *Salmoregi*, pres del cast. *salmorejo* (de *salmuera* 'salmorra') *Salmorra*, *salmorrar*, V. *sal* *Salmuga*, V. *samuga* *Salo* i *saló*, V. *sala* *Saló*, com que no hi ha altra notícia de tal classe de fil com les que creu trobar AlcM, i en la cita de 1506 el context sembla indicar una roba o vestit que es tenyeix, pot ser mal llegit per *sauo*; *fil de saló* en la tarifa potser també, o bé és el mot *saló*, de *sala* *Salobrar*, *salobre*, *salobrejar*, *salobrenc*, *salobrós*, V. *sal* *Salol*, V. *salze* *Saloma*, *salomar*, *salomejar*, V. *saluet*, cf. *xurma*

⁴⁵ SALOMÓ o SALAMÓ, gran aranya o canelobre penjats al sostre, en les esglésies i grans edificis, segurament al·ludint a les del temple de Salomó. □ 1ª doc · c. 1295.

⁵⁰ En un palau prop de Camarasa «agué carta del senyor rey que derocàs la Cort de Fluvià, tan fortment que totz los *salamons* ar-<r>encàs» en el procés del batlle Pere de Palau, a. 1295-99 (CaCandi, *MiscHrCat* II, 179); «canalobres o *salamó* --- prestat a la Lonja fos adobat», doc. de Bna, a. 1600 (Moliné, ed del *Consolat*, 322) El DAg (s. v. *salamó* i *salomó*) i AlcM citen bastants exs de la variant *salamó*, en els Ss xv-xviii, i de *salomó* c. 1701 (*Lumen Domus*) i en escr. moderns; *salamó* també és *modern*, és la forma que ⁶⁰ prefereix el DfA; i ja la usava el B. de Maldà: «també